

Alice

Av Eva Thorstensson Landin

Den täta häcken runt huset verkade ogenomtränglig. Silvergran hette sorten. Jag smög in i den smala öppningen som en gång varit huvudingången till trädgården men som för längesedan växt ihop till knappt en enkel dörröppnings storlek. Jag var ensam. Många år hade gått. Jag hade hört om begreppet den tredje åldern, men jag intalade mig att det inte var något som angick mig. Jag försökte tro att jag var lika fräsch som jag alltid varit.

Grusgången hade växt igen för längesedan men narcisserna var ännu fler än jag mindes. Det var dessa narcisser som bar en länk av samhörighet bakåt genom tiden. En länk där blod och födslovåndor och stor sorg hörde samman. En berättelse som bara antytts då, när jag var nio år.

Jag smög närmare huset, detta hus som förföljt mig genom drömmar och fantasier. Det var stort, men inte så enormt som jag tyckt då. Den vita färgen var patinerad av vindar, sol och nederbörd, trävirket slipat av tiden.

Det doftade solvarmt.

Jag stod stilla och blundade. Solar dansade bakom ögonlocken. Här skulle ingen hitta mig. Jag smög upp på den breda trappan och försökte kika in genom spetsgardinerna på insidan av dörren. Gardinerna var trasiga och spindelnät hängde i dörrkarmens vinkel, ingen hade använt den här ingången på länge. Jag satte mig med en suck på trätrappan och smekte det varma trävirket. Jag reste mig och gick sakta mot en narciss och bröt försiktigt av den. Doften fyllde mig när jag åter satte mig på översta trappsteget och kände det solvarma träet mot min bakdel.

Jag reste mig och gick runt huset och hittade köksingången. Den var olåst. Jag tryckte försiktigt ner handtaget. Hjärtat bultade i halsgropen och jag lade märke till att här inte fanns någon spindelväv i hörnen.

Jag erfor en doft av något bekant när jag sökte mig genom köket till den stora hallen. Mitt i hallen svängde sig den stora trappan upp till övervåningen och till höger om den, rakt framför mig stod pardörrarna öppna. Hon måste vara väldigt gammal nu om hon lever, tänkte jag.

Jag bar fortfarande narcissen i handen och min ryggsäck kändes tung. Jag hade lämnat på obestämd tid. Jag ville gå som en vind och komma vidare som en vildhäst eller en vittra och jag visste inte vart det skulle bära hän. Framför de öppna spegeldörrarna såg jag rummet badande i ljus. Jag bländades av solens sena eld som flödade in genom de höga fönstren. I den höga spegeln mellan fönstren såg jag mig själv och plötsligt såg jag hur gammal jag blivit och jag såg den blåa skiftningen vid vänster öga. Jag vände mig snabbt bort och där stod hon bredvid den höga och grant dekorerade kakelugnen. Jag räckte henne narcissen. Hon harklade sig och tog emot den. Det enda som hördes var hennes väsande astmatiska andetag.

- Så du kom till slut, sa hon, och tittade granskande på mig. Hon hade en vass och genomträngande blick och jag vände bort min vänstra ansiktshalva. Jag nickade till svar och hon förde narcissen till näsan och drog in doften med stor inlevelse.
- Du kom till slut, men varför?
- För att få svar.
- Jaha, sa hon trött och ruskade nästan omärkligt på huvudet.
- Vad är det, sa jag, vill du att jag ska gå?
- Nej, jag vet inte vad jag vill. Ja, du kanske kan börja med att ta av dig ryggsäcken och de där stora kängorna. Jag har eld i kakelugnen. Och så kan du ge mig en cigarr.

Jag erinrade mig att det var den doften jag känt igen.

Den mjuka mattan täckte nästan hela golvet. Den måste ha varit väldigt dyr när den var ny, tänkte jag. Det blev fotspår efter mig. Damm, tänkte jag.

Hon hade en poncho i lysande röda och orange toner över axlarna. Den var stor och hängde ner till halva låren. Själv var hon liten och aningen krum i ryggen. Hon kröp in i ponchon och drog upp benen i kors under sig i den mörkt röda sammetsfåtöljen. I profil var hon en avbild av mamma. Deras smala höknäsor var nästan identiska.

- Du förstår väl att jag inte tog mig iväg till begravningen? Jag har ingen bil och inga lämpliga kläder. Katten behöver mat på regelbundna tider, han är gammal och....

Jag avbröt henne, förklarade att jag inte förstod. Och plötsligt rann det bara på: Allt jag burit på genom alla åren, alla frågorna, alla halva svar jag fått, alla halvsanningar och alla hummanden och alla ” kanske” och alla ” det pratar vi inte om”.

- Men va fan, skrek jag, jag hade väl rätt att veta hur det var. Varför skulle jag tvingas dra allting ur er bägge två? Jävla kärringar! Nu är det ju för sent, hon är ju död. Varför kunde hon inte fått ha en riktig mamma som brydde sig om och som åtminstone hade kommit till hennes begravning! Fy fan va du är ynkelig! Och sitt inte där och försök se vis ut som nån annan jävla indian! Det är inte vist att göra så mot sitt barn!

Jag tittade förvånat på min egen spegelbild och det var som att den hade blivit tydligare, fått mera konturer.

- Om du visste hur många sömnlösa nätter jag haft för hennes skull. Tror du att jag nånsin kunnat glömma att det nånstans fanns ett barn som växt i min mage en gång? Tror du det? sa hon, sänkte sin röst en oktav och spände ögonen i mig. Du ska inte tro att allting är så enkelt.
- Nej, fnyste jag, det ska fan veta att inget är enkelt. Men det var väl inget som hindrade dig från att söka upp henne?
- Jo, när jag lämnade bort henne till adoptivföräldrarna så tvingades jag skriva på ett papper, där jag lovade att jag inte skulle försöka få kontakt med henne, någonsin.
- Ja, men va fan, hon var ju gammal nu, då hade du väl kunnat trotsa ett gammalt papper?
- Ja, det kan ju verka enkelt, men jag tyckte liksom inte att jag hade rätt att röra i hennes liv efter så lång tid. Jag trodde att jag gjorde det för hennes skull, mumlade hon.
- Ja, men det fungerade inte. Hon var ledsen i hela sitt liv för att du inte ville ha henne.
- Men det ville jag ju, jag trodde bara att det var bättre för henne att de där rejäla människorna tog hand om henne. Jag var ju ensam och bodde i ett hyresrum. Hennes pappa var en slarver. Jag hade inte en chans att ta hand om henne.

- Det låter som ett bra försvarstal. Och har du kanske glömt att vi var här för längesen, fattade du aldrig att hon ville ha kontakt med dig?
- Sa hon det?
- Sa hon det, härmade jag elakt. Nej du hon pratade aldrig om det men räcker det inte att hon stod här på trappan och skrapade med foten som en annan tiggare?

Hon reste sig tungt ur fåtöljen och gick hasande ut till köket. Hon vände sitt ansikte bort från mig för att jag inte skulle se att hon grät. Efter ett tag ropade hon och frågade om jag ville ha te. Jag svarade ja och placerade mig på golvet framför kakelugnen, öppnade luckorna och sträckte fram händerna. Inte för att det egentligen behövdes men jag var frusen efter vårt gräl. Solen hade värmt upp hela det stora rummet. Värmen låg kvar i mattan trots att solen nu var på väg ner bakom de stora granarna nere vid älven. Härinne hade tiden stått stilla i tvåhundra år. Det var en liten herrgård, bara elva rum, men hon använde bara två. Salongen, som vi satt i och ett sovrum plus köket.

På övervåningen drog historien kallt. Jag visste av någon anledning hur det såg ut däruppe. Jag hade kanske varit dit upp när jag och mamma hälsade på eller hade jag drömt? Jag visste hur tiden stod stilla och jag visste att man kunde möta vad som helst. Medan Alice, som min mormor hette och som jag valde att kalla henne, lagade i ordning något att äta gick jag ut i hallen. När jag satte foten på första trappsteget öppnades dörren till salongen på övre våningen. Med hjärtslagen i öronen fortsatte jag. Dammet dansade i en ljusstrimma när jag sköt upp dörren som stod på glänt och såg allt precis som jag kom ihåg det: Mitt på golvet stod den gamla flygeln, överdragen av ett tjockt dammtäcke. De höga fönstren runt rummet täcktes av trasiga spetsgardiner och spindelväven hängde i hörnen. Detta enda rum på den här våningen var enormt stort. I ena änden stod ett stort matbord med fyra stolar på varje sida och en på vardera kortsidan. Stolarna hade höga smala ryggar och en linneduk som en gång gissningsvis varit vit, täckte hela bordsskivan.

Porträttet av mormorsmor satt emellan två fönster. Jag förstod inte hur jag så självklart kunde veta att det var hon. Hon såg sträng ut och jag undrade vilken barndom mormor haft. Håret var slätkammat och uppsatt i en knut i nacken. Porträttet var bruntonat av ålder. Nedanför stod en gungstol, den var svartmålad och dekorerad med guldslingor, skickligt målade på ryggstödet översta del. En korsstygnbroderad gungstolsmatta låg i och en kudde som nackstöd. Längs väggarna stod stolar på rad och jag kunde tänka mig hur gästerna suttit runt salen och hört någon spela. Kanske hade man dansat i svepande stora klänningar och romantiskt kvinnliga frisyrier. På långväggen mitt emot gungstolen satt en spegel som sträckte sig från golv till tak. Glaset var ojämnt slipat och en förgylld ram kantade den. Jag stannade framför den och hörde samtidigt hur gungstolen började gunga bakom mig. Min rädsla rann ut i benen, drog på baksidan av låren och jag stelnade i min rörelse. Jag knep ihop ögonen eftersom jag visste att jag kunde se gungstolen i spegeln. Kallsvettig hörde jag Alice ropa med barsk röst:

- Hallå Ingela, vad gör du däruppe? Kom genast ner!

Stolen hade slutat gunga när jag öppnade ögonen och allt var stilla medan jag skyndade mot dörren utan att titta på stolen. Jag mötte min mormors forskande blick på nedersta trappsteget och hon frågade med rynkade ögonbryn:

- Vad hände däruppe? du är ju vit som ett lakan.

Jag svarade inte utan skyndade mig in till kakelugnen och satte mig att stirra i elden. Men hon gav sig inte, hon skulle veta vad som hänt. När jag kortfattat berättat suckade hon tungt och satte sig bredvid mig på golvet med korsade ben. Jag kunde inte förstå hur hon, som ändå måste vara mellan åttiofem och nittio, kunde sitta så.

- Vem är det? fick jag ur mig.

- Det är morsan.

- Vaddå, din mamma?

- Jaa, suckade Alice, hon får ingen ro.

- Varför då?

- Jag tror det handlar om ett barn som försvann.

- Försvann, vaddå försvann?
- Jag tror hon dränkte det i forsen här nedanför. Det är i alla fall så det pratas. Det var väl den gamla vanliga historien om flickan som blir med barn med fel karl, han sticker och lämnar henne åt sitt öde. Hon dränkte barnet, det sägs ha varit en flicka. Det sägs att det hände natt till den 24 maj och det är den natten man hålls vaken av gråten nere i forsen. Och varje torsdagsnatt knarrar den där gamla stolen däruppe. De nätterna brukar jag ha radion på högsta volym. Jag har svårt att stå ut med ljudet från de där skenorna.

Vi drack vårt te och åt marmeladsmörgås framför elden. Mormor tog min hand och bad mig stanna ett tag hos henne.

- Du behöver inte fly från den där skitstövlen som slår dig, jag ska skydda dig.

Jag vände mig mot henne och hann inte säga något förrän hon fortsatte:

- Jag vet mer om sånt än du tror.
- Min morfar....han slog dig alltså?

Hon nickade till svar och kramade min hand.

Klockan drog sig mot midnatt, det var den 24 maj och jag bestämde mig för att stanna hos henne ett tag.

- Du hur var det med de där narcisserna här utanför egentligen? frågade jag medan vi väntade.
- De planterade mamma samma höst. De är minneslundan efter barnet.

När vi hörde den övergivna barngråten överrösta forsen reste sig mormor mödosamt upp och räckte mig handen.

- Kom, viskade hon, jag tror hon är här, och drog mig med till ett av fönstren som vände mot den igenvuxna trädgården och vi såg narcisserna lysa i dunklet medan en genomskinlig skugga svepte genom natten.

Eva Thorstensson Landin